

Täysistunto

Tiistai 23.10.2018 klo 14.06—18.17

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 206/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valio-
kuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annettussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 9. asiakohtaan.

Keskustelu

17.18 Sosiaali- ja terveystieteiden ministeri Pirkko Mattila (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt keskusteltavana on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta. Esityksellä toteutettaisiin julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2019—2022 päätetyt parannukset eri etuuksiin sekä tiettyjä teknisluonteisia muutoksia sairausvakuutuslakiin ja lakiin yleisestä asumistuesta. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi lakia työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistämistä eli niin sanottua lepäämislakia.

Pienimpien eläketulojen varassa elävien toimeentuloa ehdotetaan parannettavaksi korottamalla takuueläkkeen määrä noin 784,50 euroon kuukaudessa. Korotus olisi siten reilut 9 euroa kuukaudessa. Takuueläkettä koskeva korotus nostaisi myös eläketukea, sillä se on sidottu takuueläkkeen määrään. Näin tuettaisiin myös erityisen vaikeaan työmarkkina-asemaan joutuneita ikääntyneitä pitkäaikaistyöttömiä. Tämä on hallituskauden kolmas korotus: vuoden 2016 alusta takuueläkettä korotettiin 20 euroa ja vuoden 2018 alusta 15 euroa.

Reseptilääkkeiden vuotuista omavastuuta eli niin sanottua lääkekattoa ehdotetaan alennettavaksi noin 605 eurosta 572 euroon. Näin voidaan vähentää paljon lääkkeitä käyttävien omavastuuta lääkekustannuksista.

Nuoren kuntoutusrahan ja Kelan ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärä ehdotetaan korotettavaksi takuueläkkeen tasolle. Tällä pyritään edistämään osatyökykyisten nuorten ja työelämään kiinnittymättömien osatyökykyisten aikuisten hakeutumista ammatilliseen kuntoutukseen työkyvyttömyyseläkkeen sijaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 105/2018 vp

Lepäämislain muutoksilla työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisen kiinteän ansion alaraja pysyisi ilman eri sääntelyä takuueläkkeen suuruisena. Ehdotetun muutoksen tavoitteena on poistaa erisuuruisten rajojen aiheuttama kannustinloukku, lisätä työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämiseen liittyvää ennakoitavuutta ja selkeyttää järjestelmän toimintaa helpottamalla esimerkiksi ansaintarajoista tiedottamista.

Sairausvakuutuslain mukaiset vähimmäispäivärahat ehdotetaan korotettaviksi työmarkkinatukea vastaavalle tasolle. Lisäksi sairausvakuutuslaissa oleva 55 päivän odotusaika, jota sovelletaan, jos päiväraha jäisi vähimmäismääräistä päivärahaa pienemmäksi, ehdotetaan poistettavaksi. Sairauspäivärahaa maksettaisiin jatkossa omavastuuajan jälkeen samoin periaattein kaikille vähintään vähimmäismääräisenä. Omavastuusäännös on ollut epäyhdenvertainen ja epälooginen. Perusteluita sille, miksi sairauspäivärahan tulisi poiketa muista päivärahaetuuksista, on vaikea löytää. Lisäksi säännöksen soveltaminen on sisältänyt harkintaa ja sattumanvaraisuutta arvioitaessa sitä, tuleeko työkyvyttömyys mahdollisesti kestämaan sairauspäivärahan enimmäisajan. Jo SATA-komitea kiinnitti epäkohtaan huomiota ja esitti 55 päivän omavastuusta luovuttavaksi. Onneksi asia saadaan nyt korjattua, ja sääntö siirtyy historiaan.

Arvoisa puhemies! Vanhempainpäivärahajärjestelmän yhdenvertaisuutta ehdotetaan parannettavaksi. Isyysrahaa myönnettäisiin jatkossa monikkoperheiden isille pidennettynä. Lapsesta yksin huolehtivan äidin vanhempainpäivärahakautta pidennettäisiin vastaamaan kahden vanhemman perheen yhteenlaskettua vanhempainpäivärahakautta. Oikeus vanhempainpäivärahakauden pidentämiseen olisi niissä tilanteissa, joissa lapsen äidin lisäksi ei olisi olemassa toista henkilöä, jolle voitaisiin maksaa esimerkiksi isyysrahaa. Adoptiovanhempainrahakautta pidennettäisiin niin, että se vastaisi pituudeltaan biologisten vanhempien äitiys- ja vanhempainrahakautta lapsen syntymän jälkeiseltä ajalta. Lisäksi ehdotetaan, että kaikilla lapsen oman perheensä ulkopuolelta adoptioivilla olisi oikeus vanhempainrahaan eli lapsen ikää koskevista rajoituksista adoptiovanhempien vanhempainpäivärahoissa luovuttaisiin.

Vanhempainpäivärahojen määräytymistä koskevia säännöksiä täsmennettäisiin myös niin, että kunnallisten luottamustehtävien hoitamista ei pidettäisi ansiotyönä. Vanhempainpäivärahaa voitaisiin maksaa täysimääräisenä myös niiltä päiviltä, kun vanhempi osallistuu luottamustehtävien hoitamiseen.

Vuoden 2018 loppuun voimassa olevan väliaikaisen lainmuutoksen mukaan yksityiset terveydenhuollon palvelusta voidaan maksaa sairaanhoitokorvausta, jos hoitoa annetaan julkisissa tiloissa. Väliaikaista lainmuutosta ehdotetaan jatkettavaksi vuoden 2022 loppuun. Näin siksi, että julkisissa tiloissa annetun yksityisen terveydenhuollon kustannuksista on tarkoituksenmukaista maksaa sairaanhoitokorvausta siihen saakka, kunnes yksityisen hoidon sairaanhoitokorvaukset lakkautetaan.

Lisäksi hallitus esittää, että sairausvakuutuksesta korvattavien taksimatkojen enimmäishintaa koskevaa väliaikaista sääntelyä jatkettaisiin vuoden 2021 loppuun. Kelan kilpailuttamien tilausvälityskeskusten toiminnan alkaminen on sisältänyt valitettavia käynnistysongelmia. Suurimmalla osalla alueista on odotettavissa, että palvelutaso saavuttaa sopimusten mukaisen tason. Mahdollisten ongelmatilanteitten varalta on kuitenkin hyvä, että matkoja koskevasta enimmäishinnasta säädetään laissa. Ministeriön osalta asiaan on reagoitu heti ja tehty välittömästi nämä toimet, jotka ministeriö voi lainsäädännön avulla tehdä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 105/2018 vp

Esitykset liittyvät vuoden 2019 talousarvioesitykseen, ja ne on tarkoitettu käsiteltäviksi sen yhteydessä. Muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2019, ja vanhempainpäivärahoja koskevien muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.4.2019.

17.23 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Tätä esitystä on hyvin helppo kannattaa. Tämä hallituksen esitys toteuttaa julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2019—2022. Esityksessä korotetaan joitain päivärahoja sekä takuueläkettä ja tehdään parannuksia vanhempainpäivärahojen myöntämisedellytyksiin perheiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Takuueläkettä korotetaan nyt kolmannen kerran tämän hallituskauden aikana niin, että eläke nousee 775,27 eurosta 784,52 euroon kuukaudessa vuonna 2019. Vaikka korotus on pieni, 9 euroa kuukaudessa, se on takuueläkkeen varassa elävälle pienituloiselle kuitenkin korotus. Täytyy muistaa, että tällä hallituskaudella on takuueläkettä korotettu jo kahdesti, kuten ministeri juuri äsken kertoi, yhteensä 35 euroa.

Kuntoutusraha ja ammatillisen kuntoutuksen kuntoutusraha korotetaan takuueläkkeen tasolle. Tällä pyritään edistämään osatyökykyisten nuorten ja työelämään kiinnittymättömien osatyökykyisten aikuisten hakeutumista ammatilliseen kuntoutukseen työkyvyttömyyseläkkeen sijaan. Kuntoutusrahan korottaminen vähentää nuorten syrjäytymisestä ja työkyvyttömyyseläkkeestä aiheutuvia kustannuksia pitkällä aikavälillä.

Myös työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisen minimiansaintaraja korotetaan takuueläkkeen suuruiseksi. Aikaisemmin käsittelyssä ollut eläketuki korottuu samalla takuueläkkeen tasolle.

Vähimmäispäivärahoja eli sairauspäivärahaa, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoja ja erityishoitorahaa korotetaan 80 eurolla kuukaudessa. Päivärahat nousevat työmarkkinatuen tasolle, mikä tuo perusturvan saman suuruiseksi niin työttömille kuin kotiin jääville äideille tai isille. Vähimmäispäivärahojen korotus vahvistaa omalta osaltaan sosiaaliturvan tavoitetta eriarvoisuuden vähentämisestä.

Lääkekustannusten omavastuuosuutta eli lääkekattoa alennetaan 33 eurolla. Lääkkeiden omavastuun alentaminen maksaa valtiolle noin 5 miljoonaa euroa. Mielestäni erityisesti tämä uudistus on tuolla kentällä odotettu, koska se koskee niin monia.

Kela-taksimatkat ovat puhuttaneet pitkin syksyä. Niiden enimmäishintaa koskevaa väliaikaista sääntelyä jatkettaisiin vuoden 2021 loppuun. Tämä on ehdottoman tärkeää, etteivät Kela-taksien korvaukset lähde vapaapudotukseen. Asiakkaille on jatkossakin Kela-taksin omavastuu 25 euroa, eikä sitä tässä esityksessä olla muuttamassa.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on enemmän kuin tervetullut uudistus.

17.27 Sari Raassina kok: Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä kiitoksen aika. Harvoin saamme täällä eduskunnan salissa ottaa vastaan tämäntyyppisen lakiesityksen, jossa on hoidettu samalla kertaa joukko isoja ja sitten joukko pienempiä mutta yksittäisen ihmisen kohdalla erittäin merkittäviä asioita.

Isot kysymykset liittyvät tietenkin takuueläkkeeseen ja lääkekaton maksimin laskuun, jotka kohdentuvat samaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevaan vanhusväestön osaan, jolle tuppaa kertymään lääkekustannuksia reseptilääkkeitten osalta iän tuodessa mukanaan myös erilaisia vaivoja. Heidän elämäntilanteensa parantaminen, vaikkakin pienellä takuueläkkeen nostolla, on merkittävä saavutus.

Haluan kuitenkin korostaa erityisesti vanhempainetuuksiin liittyviä muutoksia:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 105/2018 vp

Monikkoperheen äitinä tervehdin ilolla sitä, että isillä on jatkossa mahdollisuus paremmin osallistua perheen tilanteisiin ja hoitoon. Kaksosissa on kaksin verroin työtä, jos ei kolmenkertaisesti, tavalliseen tilanteeseen verrattuna. Suomi tarvitsee jokaisen lapsen, ja myös yksin lapsia saavien naisten tulee jatkossakin saada riittävät etuudet. Adoptiovanhemmuus on vanhemmuuksista yksi haasteellisimpia. Siksi on tärkeää, että myös ulkomaisen adoption yhteydessä lapsen erityistilanne tulee huomioiduksi pidemmällä vanhempainvapaalla kuin aikaisemmin. Myös demokratian kannalta on tärkeää, että päätöksenteossa kunnallisella tasolla on pienten lasten vanhempia. Tämä korjaus, että vanhempainloman aikana ansiotuloksi ei lasketa luottamushenkilömaksuja, on tervetullut, ja sitä kautta saamme aktivoitua nuoria henkilöitä myös politiikan, päätöksenteon pariin.

17.29 Simon Elo sin: Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä on tullut esille, takuueläkettä korotetaan jo kolmannen kerran, tämän jälkeen yhteensä 44 euroa kuukaudessa. Se on jo merkittävä summa. Olen katsellut, että joillakin oppositiopuolueilla on esityksenä seuraavalle kaudelle, että takuueläkettä korotetaan samantyyppisellä summalla. Tämä hallitus on sen jo tehnyt, tässä ja nyt. Lisäksi, kuten aikaisemmin mainitsin, Lex Lindströmin eläketuki korottuu samalla sitten takuueläkkeen tasolle, ja sekin on hyvin tärkeä uudistus.

Perusturvan indeksistä on puhuttu, ja sen indeksijäädytyksestä, mikä hallituksen on täytynyt tehdä talouden sopeuttamiseksi. Tässä vähimmäispäivärahoja korotetaan — sairauspäivärahaa, äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahoja ja erityishoitorahaa — 80 euroa kuukaudessa. Se on selvästi enemmän kuin olisi korotus kuukausitasolla silloin, jos perusturvan indeksia oltaisiin nostettu. Tämä on tavallaan täsmätoimi, minkä hallitus valitsi näistä kahdesta vaihtoehdosta: joko tosiaan nostaa näitä vähimmäispäivärahoja tai sitten sitä indeksia.

On tärkeätä huomata myös, että tulottomien 55 päivän omavastuu aika poistuu sairauspäivärahoista, ja tämä katkaisee tärkeällä tavalla toimeentulokierteen, kun omavastuuajana ei tarvitse sitten toimeentulotukea hakea — parantaa selvästi siis pienituloisten asemaa.

Erityisesti haluan nostaa kysymyksen, jota adoptiovanhempien etujärjestöt, jos näin voi sanoa, ovat aivan oikein pitäneet esillä, ja nyt siihen tulee muutos, eli adoptiovanhemmille tulee oikeus vanhempainpäivärahaan silloinkin, kun adoptoitava lapsi on alle 18-vuotias, tällä hetkellä se oikeutus on ollut vain silloin, jos lapsi on alle 7-vuotias, eli merkittävä muutos tässäkin suhteessa. Samalla adoptiovanhemmat saisivat oikeuden työskennellä tällöin vanhempainrahakaudella. Tällä hetkellä työskentelyä tai opiskelua ei ole sallittu, mikä on kyllä ollut aika erikoinen tilanne.

Tietysti myös lääkekustannusten omavastuuosuus, niin sanottu lääkekatto: Sitä alennetaan. Tämäkin on erityisesti tärkeä asia paljon lääkkeitä käyttäville ihmisille, suomalaisille, pääsääntöisesti eläkeläisille.

Jälleen kerran täytyy sanoa tässäkin yhteydessä, että kun tehdään juuri niitä ratkaisuja, joita poliittinen vasemmisto on vaatinut tämän patamustan, vanhoillisen, konservatiivisen hallituksen toimesta, niin poliittinen vasen laita puuttuu täältä kokonaan. Kannattaisi olla paikalla myös silloin, kun tehdään niitä ratkaisuja, joita koko ajan vaaditaan tai joita oppositiopuolue itse vaihtoehtobudjetissaan esittää tai joita se esittää seuraavan neljän vuoden aikana tehtäväksi, kun tämä hallitus ja siniset tekevät ne ratkaisut tässä ja nyt.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 105/2018 vp

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.